

צ'רלי צ'פלין

1889 - 1977

"יום ללא חיוך הוא יום מבוזבז"

רחלי קינד

צ'רלי צ'פלין

נחשב לאחד מיוצרי הקולנוע החשובים ביותר בתולדות
הקולנוע

מזוהה יותר מהכל עם הקולנוע האילם

שחקן, במאי, תסריטאי, מפיק ומלחין

היתום שהפך לכוכב

צ'פלין נולד בלונדון לצ'רלס והאנה צ'פלין שעבדו כאומני במה.

כשהיה בן שנתיים הוריו נפרדו וצ'פלין הקטן נשאר בחזקת אמו וגדל בעוני.

בגיל 5 הופיע צ'פלין לראשונה על הבמות כאשר עלה לשיר במקום אמו

שאיבדה את קולה באמצע ההופעה.

אביו של צ'פלין היה אלכוהוליסט ואמו אושפזה במוסדות פסיכיאטריים.

כבר בגיל 7 החל צ'פלין לפתח קריירה בעולם הבמה בתאטרות של לונדון.

כשרונו הייחודי של צ'פלין בפנטומימה ואמנויות במה אחרות "קנו לו כרטיס"

לסיבוב הופעות בארצות הברית – שם החל דרכו בעולם הקולנוע האילם.

צ'פלין ומאק סנט

את תחילת דרכו המקצועית בארצות הברית עושה צ'פלין בחרת ההפקה "קיסטון" בבעלותו של מאק סנט.

כבר בסרטו השני חשף צ'פלין את דמות הנווד – שהפכה לסמל המזוהה ביותר עד היום עם הקולנוע האילם.

עד מהרה החל צ'פלין לביים את סרטיו שהופקו ב"קיסטון" והם זכו להצלחה רבה. בתוך שנה הפך צ'פלין לכוכב גדול בארצות הברית ומחוצה לה.

דרכיהם של צ'פלין ומאק סנט נפרדו על רקע דרישות שכר מוגזמות מצידו של צ'פלין.

כבר בסרטיו הראשונים ב"קיסטון" ביסס צ'פלין את הסגנון הקומי הייחודי - קומדיית הספלסטיק!

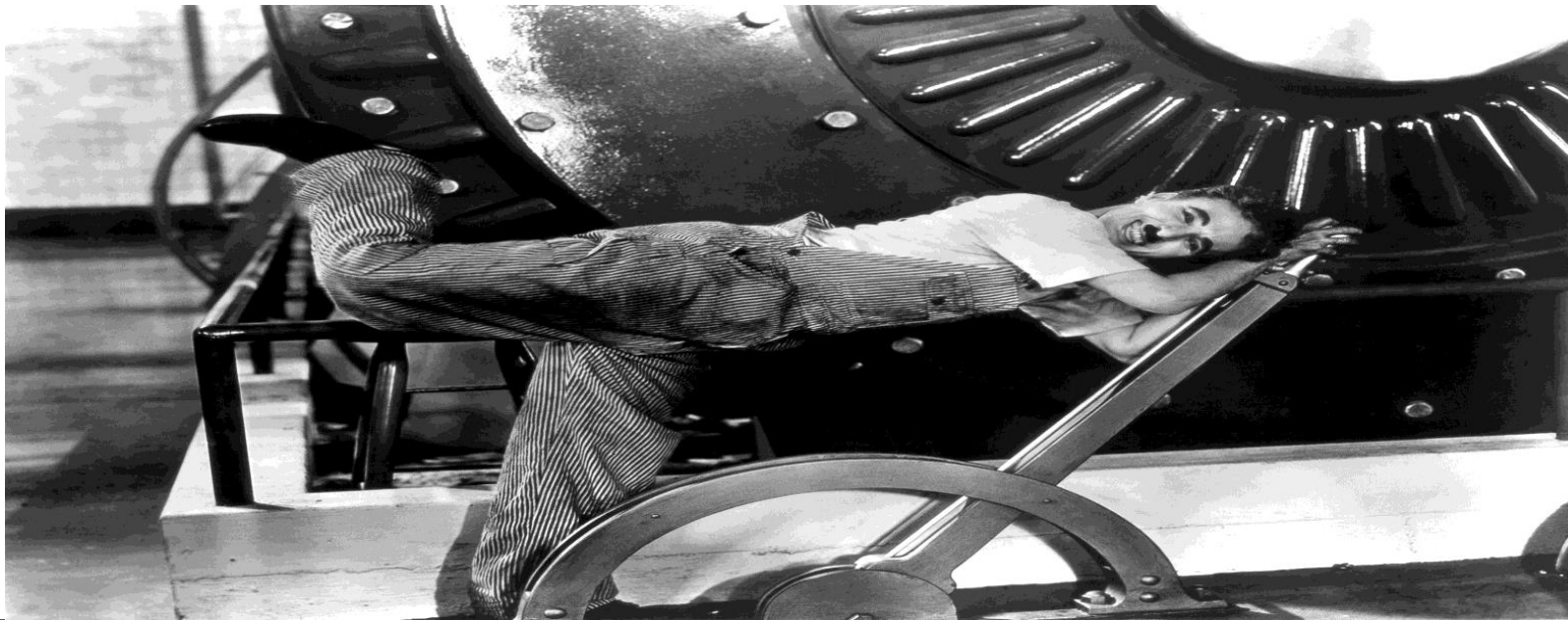
הספלסטיק של צ'פלין

הספלסטיק של צ'פלין

מכה = Slap מקל = Stick

מדובר בסגנון קומי המאופיין בתנועות גופניות מרעישות ומכאיבות המוצגות באופן משעשע (למשל: אדם מחליק על קליפת בנה). הסלפסטיק של צ'פלין הצטיין בכוראוגרפיות מורכבות ופיוטיות שחורגות מעבר לקלישאות של הסלפסטיק.

צפייה בסרט "הנער"

הסרט שהפקתו החלה ב-1918 יצא לאקרנים ב-1921 והוא נחשב לסרטו הארוך ביותר של צ'פלין עד כה (68 דקות).

עלילת הסרט עוסקת בתינוק שננטש על ידי אמו ומאומץ על ידי הנווד שמגדל אותו כבנו שלו. עם הזמן הופך הילד לשוליית אביו המאמץ במעשי גזל שהם מבצעים כדי לשרוד.

הסרט שואב השראה מילדותו הקשה של צ'פלין עצמו ועל אף שמדובר בקומדיה, צ'פלין מטיב לשלב מאפיינים מלודרמטיים בסרט.

הספלסטיק של צ'פלין

שבירת מוסכמות באופן ההתבוננות

צ'פלין הטיב ליצור מערכת התבוננות המשותפת לו ולצופיו שבה ראייתו הייחודית והשוברת מוסכמות מתווכת לצופה.

בסצנת הבקתה בסרט "הבהלה לזהב", הנווד מגיע לדרגת רעב כה קשה שהוא הופך נעל לארוחת מלכים – הסולייה הופכת לדג, המסמרים לקוצים והשרוכים לאטריות.

בסצנה אחרת בסרט נועץ צ'פלין מזלגות בשתי לחמניות קטנות ומרקיד אותן על השולחן כאילו היו רקדניות בלט.

שבירת מוסכמות באופן ההתבוננות

שבירת מוסכמות באופן ההתבוננות

צפייה בסרט "הקרקס"

הסרט מ-1928, נחשב לאחד מסרטיו הטובים ביותר של צ'פלין שעלילתו מתרחשת בקרקס אליו מצטרף הנווד.

בסרט יוצר צ'פלין הקבלה בין הקרקס לקולנוע – שנחשב לקרקס של העת החדשה. הקהל בקרקס בז לליצנים ולטכניקות הקומיות המאולצות שלהם ונסחף אחרי הטכניקה הקומית והספונטאנית של הנווד.

התנגדותו של צ'פלין למעבר לקול

ב-1927 יוצא לאקרנים הסרט המדבר הראשון "זמר הג'אז" ומבשר על סוף עידן ה**ראינוע** וראשית עידן ה**קולנוע**. על אף שהסרט נחשב לפורץ דרך מכיוון שכלל קטעי שירה ודיבור מוקלטים, מרבית הדיאלוגים בסרט מוצגים בכתובית כדרכו של הקולנוע האילם. "זמר הג'אז" סימן את יריית הפתיחה למעבר של תעשיית הקולנוע ההוליוודית לקולנוע מדבר וכל הסרטים שהופקו החל מ-1930 היו סרטים מדברים (נרחיב בהמשך על השינויים שמתרחשים בהוליווד עם המעבר לקול).

צ'פלין התנגד נחרצות למעבר לקול וטען שהוספת הקול תפגע בקולנוע כאמנות – התנגדותו קיבלה ביטוי בסרטים שיצר.

התנגדות למעבר לקול – "הקרקס"

התנגדות למעבר לקול – "הקרקס"

התנגדותו של צ'פלין למעבר לקול

בסצנה הראשונה מתוך הסרט "**הקרקס**" נקלע הנווד לכלוב האריה ומנסה לחלץ את עצמו מהכלוב מבלי להעיר את החיה המסוכנת. הסצנה מהווה ביטוי להתנגדותו של צ'פלין למעבר לקול שכן החיה עם השאגה הרועמת (הקולנוע) עלול להרוג את הנווד.

הסצנה השנייה מתוך הסרט "**אורות הכרך**" נפתחת בנאום של ראש העיר מול ההמונים שנשמע צורם ולא נעים – בדרך זו מנסה מבקר צ'פלין את חבריו לתעשייה שעסוקים בהפקת בקולנוע מדבר.

ביקורת חברתית – פוליטיו בסרטיו צ'פלין

צ'פלין נחשב לאחד היוצרים הביקורתיים והפוליטיים בתולדות הקולנוע. הוא הטיב לשלב בסרטיו ביקורת על החברה, הכלכלה והמדינה.

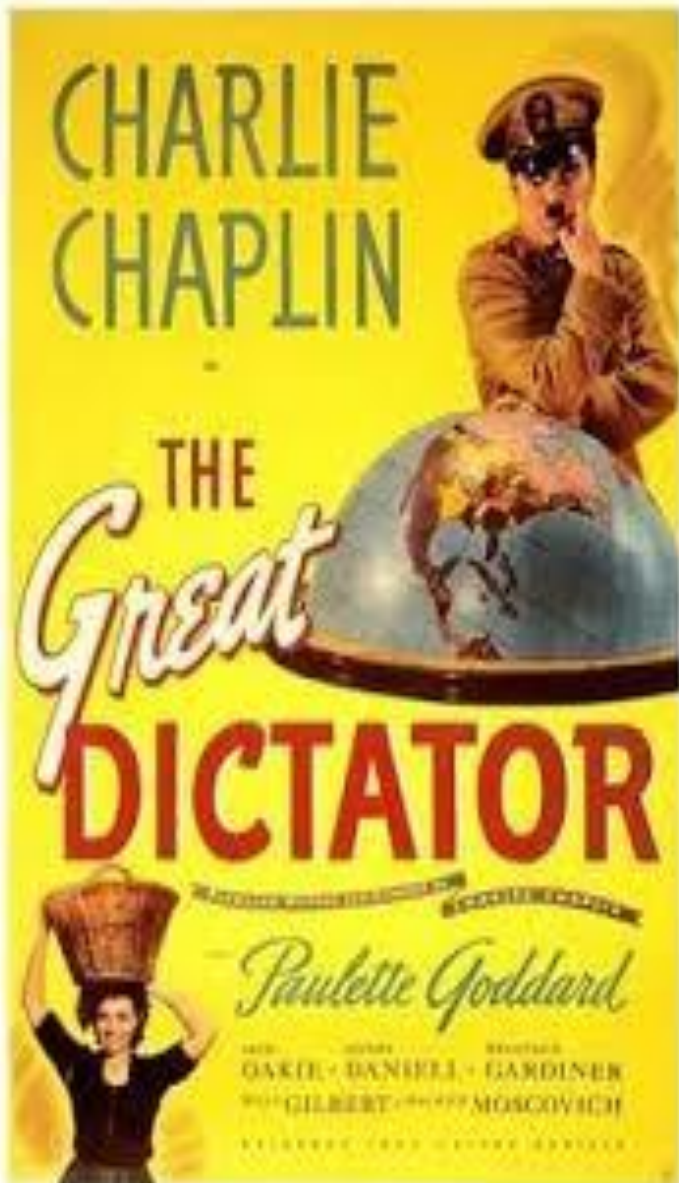

Modern Times © Box Export SAS

צפייה בסרט "הדיקטטור הגדול"

אחד מסרטיו הטובים ביותר של צ'פלין מ-1940 בו מגלם צ'פלין תפקיד כפול. הראשון - של ספר היהודי שנלחם במלחמת העולם הראשונה, נפצע, מאבד את זכרונו ושב לטומניה כדי לגלות שחנות המספרה סומנה במגן דוד. והדיקטטור הגדול של טומניה - הינקל. והשני - של הדיקטטור הגדול של טומניה - הינקל.

הסרט שהופק במהלך מלחמת העולם השנייה נחשב לסאטירה פוליטית אודות גרמניה הנאצית והעומד בראשה.

"הדיקטטור הגדול" – נאום הג'יבריש של הינקל

"הדיקטטור הגדול" – סצנת הגלובוס

"הדיקטטור הגדול" – קריאה לפיוס ולשלום

"הדיקטטור הגדול"

בסצנה הראשונה שבה נואם הינקל בג'יבריש לקול תשואות ההמון מבקר צ'פלין את ההמון הגרמני שנסחף כעדר אחרי רטוריקה ויכולות נאום מרשימות ולא אחר תוכן הדברים. הדבר בולט במיוחד נוכח המיקרופונים המתכופפים לקול שאגות הדיקטטור.

בסצנה הגלובוס מוצג הינקל כילד קטן בעל שגעון גדלות המעוניין להשתלט על העולם – הקלות הבלתי נסבלת בה הוא מקפיץ הגלובוס על ישבנו מדגימה את שאיפותיהם של המנהיגים הפאשיסטיים להשתלט על העולם.

בסצנת הסיום נואם הספר היהודי במקום הינקל ומטיף לשלום ולפיוס ומביא לידי ביטוי חזון של שיוויון (בין הספר היהודי והינקל) ואחוזה בעולם.

"הדיקטטור הגדול"

באביב 1940 הסרט גמור, אבל הוא מוצג רק כעבור ששה חודשים. בינתיים נטפלת לצ'פלין הוועדה לפעילויות אנטי-אמריקניות. מלחמתה של ארצות הברית בצ'פלין תימשך ללא הפוגה. ובשנת 1952 משרד ההגירה האמריקני מסרב לאפשר לצ'פלין האדום לחזור לארצות הברית והוא נאלץ להישאר באירופה. היות שהקומיקאי מעולם לא טרח לבקש אזרחות אמריקנית, הייתה הפעולה חוקית.

לכאורה אפשר לטעון שצ'רלי צ'פלין שייך לשולי החברה הוא תיאר את העוני בעזרת דמות הנווד עם השפם הקצר, כובע הלבד השחור והקטן, מקל ההליכה והנעליים הגדולות. הנווד שתמיד מסתבך בצרות עם החוק, העשירים והיפים ותמיד מצליח לצאת מהן ולצעוד לעבר האופק. הנווד שמתגלה כיהודי ונרדף עלי ידי הנאצים. בעזרת דמות הנווד הליצנית, צ'פלין הצליח להעביר מסרים פוליטיים וחברתיים על העולם שבו הוא חי. הביקורת שלו על הממסד גרמה לבסוף להתנכרות ממושכת של הממסד הפוליטי והקולנועי בארצות הברית.